

بررسی عملکرد دولت ۴. بخش آب

معاونت مطالعات زیربنایی

کد موضوعی: ۲۵۰
شماره مسلسل: ۱۷۴۷۳
فروردین ماه ۱۴۰۰

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۲.....	۱. عملکرد بخش آب در برنامه ششم توسعه.....
۸.....	۲. عملکرد اعتبارات بخش آب در ۸ ماهه اول سال ۱۳۹۹.....
۹.....	منابع و مآخذ.....

بررسی عملکرد دولت ۴. بخش آب

چکیده

احکام و مواد مختلفی از قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶) به‌طور مستقیم و غیرمستقیم به موضوع آب مرتبط می‌شود. در ماده (۳۵) این قانون، احکام مهم و مستقیم در خصوص بخش آب ارائه شده است. می‌توان گفت تمرکز اصلی این ماده در بخش آب بر تعادل بخشی و بهبود بیلان منفی سفره‌های آب زیرزمینی است. اگرچه در برخی موارد سازه‌ای و معدودی هم غیرسازه‌ای در بخش آب، گام‌هایی در این برنامه برداشته شده است، ولی باید اذعان داشت که هنوز مشکلات اصلی بخش آب به قوت خود باقی است و در این راستا، عملکرد برنامه مطلوب نبوده است. به‌عنوان مثال می‌توان موضوع تعادل بخشی و بهبود بیلان منفی سفره‌های آب زیرزمینی که موضوعیت اصلی قانون برنامه ششم توسعه در بخش آب است را مطرح کرد که متأسفانه در این حیطه وضعیت وخیم‌تر شده است. در سال ۱۳۹۹ وضعیت درصد تحقق برخی از شاخص‌های کلیدی مانند ظرفیت آب تنظیمی سدهای غیرمرزی، احداث شبکه‌های اصلی آبیاری و زهکشی غیرمرزی، خرید تضمینی آب از بخش غیردولتی، عملیات رپرگذاری حد بستر رودخانه‌ها و سایر پهنه‌های آبی، تجهیز چاه‌ها به ابزار اندازه‌گیری هوشمند، تغذیه مصنوعی، مسلوب‌المنفعه کردن چاه‌های غیرمجاز، مدیریت کیفی منابع آب و تجهیز نقاط مصرف به ابزار اندازه‌گیری، ضعیف بوده است. البته در تحقق شاخص‌های بخش آب مواردی مانند عدم تأمین اعتبارات لازم، ناهماهنگی‌های بین‌بخشی و همچنین ضعف در تدوین مبانی و هدف‌گذاری‌های اسناد بالادستی را نباید دور از نظر داشت.

در مورد عملکرد بخش آب در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ نیز باید گفت که عملکرد اعتباری برنامه‌های مختلف این بخش در این قانون (در هشت ماه ابتدای سال ۱۳۹۹) حدود ۷۲ درصد بوده است. کمترین عملکرد اعتباری برای برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل و بیشترین آن نیز برای برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک بوده است. علت اصلی تخصیص بودجه‌های مناسب برای برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک، در حجم وسیع پروژه‌های معطل مانده در این بخش است که با اعتبارات تخصیص‌یافته از صندوق توسعه ملی شروع شده‌اند و در برخی موارد به اتمام نرسیده‌اند.

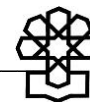
مقدمه

بخش آب به‌عنوان تأمین‌کننده و ارائه‌دهنده خدمات زیربنایی از جمله بخش‌هایی است که به‌دلیل اهمیت فراوان، همواره نیازمند پایش و نظارت است. ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها و کشف نقاط قوت و ضعف آنها تأثیر گسترده‌ای بر عملکرد آبی آنها خواهد داشت. یکی از مزایای مهم ارزیابی دستگاه‌ها می‌تواند اصلاح سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها برای برنامه‌های توسعه بعدی باشد. در این گزارش عملکرد بخش آب در راستای تحقق اهداف برنامه ششم توسعه با توجه به احکام مرتبط با این بخش مورد بررسی قرار گرفته و همچنین عملکرد اعتبارات بخش آب در سال ۱۳۹۹ نیز در قسمت بعدی گزارش آورده شده است.

۱. عملکرد بخش آب در برنامه ششم توسعه

در این قسمت از گزارش، عملکرد احکام مرتبط با بخش آب در برنامه ششم توسعه مورد بررسی قرار گرفته و شامل موارد زیر است:

۱. جدول ۱ عملکرد مواد قانونی برنامه ششم توسعه در بخش آب را نشان می‌دهد.
۲. جدول ۲ عملکرد اهداف کمی شاخص‌های اصلی بخش آب را در سال‌های برنامه ششم توسعه نشان می‌دهد.
۳. براساس جدول ۱ موارد زیر قابل استحصال است:
  - عملکرد توسعه شبکه‌های دفع فاضلاب بسیار ضعیف بوده است، به‌نحوی که درصد جمعیت تحت پوشش شبکه دفع فاضلاب طی سال‌های برنامه ششم کمتر از ۴ درصد رشد داشته است.
  - در مورد بازچرخانی و مدیریت آب‌های نامتعارف عملکرد ضعیف بوده است.
  - عملکرد نصب کنتور هوشمند و حجمی آب روی چاه‌های آب دارای پروانه بهره‌برداری نسبت به تعداد کل چاه‌های موجود بسیار ضعیف بوده است به‌طوری که در سال‌های برنامه کمتر از ۲۵۰۰۰ فقره کنتور هوشمند نصب شده که در مقایسه با هدف کمی تعیین شده بسیار محدود است.
  - در مورد پیگیری حقایق رودخانه‌های مرزی با تأکید بر رودخانه هیرمند، برخی فعالیت‌ها انجام شده است. البته گفتنی است این فعالیت‌ها تا به حال نتیجه‌بخش نبوده و هنوز کشور افغانستان حقایق قانونی ایران را در مواقع ضروری رهاسازی نمی‌کند. همچنین احداث سد‌های مخزنی در بالادست کشور افغانستان، این موضوع را چالش‌برانگیزتر می‌کند.
  - موضوع لایروبی رودخانه اروند، به‌رغم برخی پیگیری‌ها، تا به حال انجام نشده است.
۴. براساس جدول ۲ موارد زیر قابل استحصال است:
  - درصد تحقق برخی از شاخص‌های کلیدی مانند ظرفیت آب تنظیمی سد‌های غیرمرزی، احداث

شبکه‌های اصلی آبیاری و زهکشی غیرمرزی، خرید تضمینی آب از بخش غیردولتی، عملیات رپرگذاری حد بستر رودخانه‌ها و سایر په‌نه‌های آبی، تجهیز چاه‌ها به ابزار اندازه‌گیری هوشمند، تغذیه مصنوعی، مسلوب‌المنفعه کردن چاه‌های غیرمجاز، مدیریت کیفی منابع آب و تجهیز نقاط مصرف به ابزار اندازه‌گیری دارای عملکرد بسیار ضعیفی بوده‌اند.

• عملکرد طرح‌های مرزی (ظرفیت آب تنظیمی سدها، احداث شبکه‌های اصلی آبیاری و زهکشی) ضعیف تا متوسط بوده است. علاوه بر این امر چالش تأمین اعتبار این طرح‌ها و بازگشت تسهیلات اخذ شده برای آنها از صندوق توسعه ملی همچنان باقی است.

• بیشتر شاخص‌های اصلی بخش آب در سال ۱۳۹۹ از عملکرد مناسبی برخوردار نبوده‌اند.

۵. وضعیت عملکرد اهداف کمی بخش آب مندرج در برنامه ششم توسعه در ماده (۳۵) این قانون ذکر شده است، تأکید ماده فوق بیشتر بر مدیریت منابع آب زیرزمینی است. عملکرد در بخش ساخت‌وساز مانند «فعالیت‌های توسعه منابع آب و توسعه شبکه‌های آبیاری و زهکشی» ارتباط مستقیم با اختصاص اعتبارات مورد نیاز دارد. گفتنی است در برنامه عملیاتی برنامه ششم بین اهداف و اعتبارات تناسبی برقرار نیست.

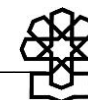
۶. در خصوص فعالیت‌های مرتبط با تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی «کنترل، نظارت و پر و مسلوب‌المنفعه کردن چاه‌های غیرمجاز» و تحقق اهداف، وابستگی شدید به هماهنگی و همکاری همه ذی‌مدخلان در سطح مناطق دارد ضمن آنکه اهداف تبیین شده در این خصوص بیش از اعتبارات تخصیصی بوده و این خود یکی از مشکلات هدف‌گذاری در این برنامه بوده و هست. پیشرفت و تحقق اهداف، وابستگی شدید به همکاری بخش و فرابخش دارد.

۷. اهم نقاط ضعف بخش آب در خصوص تحقق احکام و اهداف برنامه ششم توسعه عبارتند از:

- عدم ارتباط و هماهنگی منسجم و مستمر فی‌مابین ارکان حکومت در راستای حکمرانی مؤثر،
- بهره‌برداری غیرکارآمد از امکانات طبیعی موجود،
- وابستگی زیاد به منابع مالی عمومی دولت،
- کاهش ذخایر آب‌های زیرزمینی و افت سطح آبخوان‌ها،
- استهلاک تأسیسات و نبود اعتبارات مناسب برای تعمیر و نگهداری،
- عدم رویکرد اقتصادی به آب و عدم تناسب تعرفه‌های فروش خدمات و نظام یارانه‌ای با قیمت تمام شده،
- نبود یک پایگاه اطلاعاتی منسجم در بخش‌های مرتبط با آب در کشور،
- عدم قوانین بازدارنده مناسب برای مقابله با مصرف بی‌رویه آب در بخش‌های مختلف،
- عدم قوانین مناسب و جذاب برای حضور و مشارکت بخش خصوصی،
- ضعف اطلاع‌رسانی، آموزش همگانی و فرهنگ‌سازی در زمینه مأموریت بخش،
- تعدد پروژه‌های نیمه‌تمام اجرایی.

جدول ۱. عملکرد اجرای احکام قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰)، مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴

عملکرد اقدامات انجام شده در سال‌های مختلف				متن مستند قانونی	استناد در برنامه (جز، بند و ماده قانونی)	ردیف
سال ۱۳۹۹	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۶			
حجم آب صرفه‌جویی شده از طریق پر و مسلوب‌المنفعه کردن چاه‌های غیرمجاز و جلوگیری از اضافه برداشت چاه‌ها، ۱۸۰ میلیون مترمکعب است. همچنین ۴۷۸۷ چاه به کنتور مجهز شده‌اند.	حجم آب صرفه‌جویی شده از طریق پر و مسلوب‌المنفعه کردن چاه‌های غیرمجاز و جلوگیری از اضافه برداشت چاه‌ها، ۴۱۹،۵ میلیون مترمکعب است. همچنین ۷۷۶۶ چاه به کنتور مجهز شده‌اند.	حجم آب صرفه‌جویی شده از طریق پر و مسلوب‌المنفعه کردن چاه‌های غیرمجاز و جلوگیری از اضافه برداشت چاه‌ها، ۶۰۱ میلیون مترمکعب است. همچنین ۶۳۴۳ چاه به کنتور مجهز شده‌اند.	حجم آب صرفه‌جویی شده از طریق پر و مسلوب‌المنفعه کردن چاه‌های غیرمجاز و جلوگیری از اضافه برداشت چاه‌ها، ۵۸۲ میلیون مترمکعب است. همچنین ۴۲۱۵ چاه به کنتور مجهز شده‌اند.	دولت مکلف است به منظور مقابله با چالش کم‌آبی، رهاسازی حقابه‌های زیست‌محیطی برای پایداری سرزمین، پایداری و افزایش تولید در بخش کشاورزی، تعادل بخشی به سفره‌های زیرزمینی و ارتقای بهره‌وری و جبران تراز آب، به‌میزانی که در سال پایانی اجرای قانون برنامه یازده میلیارد مترمکعب شود، اقدامات مربوطه را به‌عمل آورد.	ماده (۳۵)	۱
بخش آب کشور در خصوص رهاسازی حقابه‌های زیست‌محیطی برای پایداری سرزمین توجه ویژه دارد، به‌طوری‌که تعداد ۱۱۵ سد مخزنی در دست بهره‌برداری، برنامه منابع و مصارف تنظیم می‌کند. باتوجه به وضعیت مخزن، آورده‌های منابع آبی، مدل‌های پیش‌بینی هواشناسی و سایر ملاحظات، برنامه مصارف بخش‌های مختلف «شرب، صنعت، کشاورزی و نیازهای زیست‌محیطی» همه‌ساله برنامه منابع و مصارف را تنظیم و ابلاغ می‌کند. رهاسازی‌ها براساس برنامه سالیانه و میزان آورده‌ها منابع آب ورودی به سدها، تهیه و تدوین می‌شود. شایان ذکر است برای حفظ و پایداری حیات رودخانه‌ها و تأمین نیازهای زیست‌محیطی قسمتی از حجم آب ذخیره شده در سدهای کشور رهاسازی می‌شود. به‌طور خاص در سال‌های آبی ۱۳۹۶-۱۳۹۵، ۱۳۹۷-۱۳۹۶ و ۱۳۹۸-۱۳۹۷ به‌ترتیب معادل ۶،۷، ۵،۱ و ۱۱،۴ میلیارد مترمکعب از سدهای در حال بهره‌برداری برای تأمین نیازهای فوق، آب رهاسازی شده است.						
این موضوع در حوزه وظایف وزارت جهاد کشاورزی است. لازم به توجه است که توسعه شبکه‌های آبیاری اصلی در سطح کشور از وظایف وزارت نیرو است. توسعه آب‌بندان‌ها نیز از محل اعتبارات استانی در قالب پروژه‌های تقویت دیواره آب‌بندان‌ها، نگهداری و تعمیرات، لایروبی، تعمیر ایستگاه‌های پمپاژ و ... توسط دستگاه‌های استانی هر دو وزارتخانه‌های «جهاد کشاورزی و نیرو» مرتبط و مستقر در استان (سازمان‌های جهاد کشاورزی استان و شرکت‌های آب منطقه‌ای) انجام می‌پذیرد.				توسعه روش‌های آبیاری نوین، اجرای عملیات آب و خاک (سازه‌ای و غیرسازه‌ای)، توسعه آب‌بندها و سامانه (سیستم)‌های سطوح آبیگیر حداقل به میزان ششصد هزار هکتار در سال	بند «ب» ماده (۳۵)	۲

عملکرد اقدامات انجام شده در سال‌های مختلف				متن مستند قانونی	استناد در برنامه (جز، بند و ماده قانونی)	ردیف
سال ۱۳۹۹	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۶			
<p>توسعه شبکه‌های آبیاری و زهکشی جدید طی سال‌های اخیر، بیشتر در مناطق آب و خاک نواحی مرزی قرار دارد.</p> <p>- در خصوص بازچرخانی پساب می‌توان به این نکات اشاره کرد: در حال حاضر از حدود ۱۴۰۰ میلیون مترمکعب پساب تولید شده شهری، حدود ۵۰۰ میلیون مترمکعب آن مورد استفاده مستقیم قرار می‌گیرد که حدود ۶۵ درصد آن در قالب طرح‌های جایگزینی (با منابع آب مصرفی کشاورزی، صنعتی و فضای سبز)، تغذیه مصنوعی و تأمین حقابه تالاب‌ها و مابقی نیز برای طرح‌های توسعه صنعت، کشاورزی و فضای سبز به مصرف می‌رسد.</p>				<p>پ) حمایت از توسعه گلخانه‌ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل شده و بازچرخانی پساب‌ها، مدیریت آب‌های نامتعارف و مدیریت آب مجازی</p>	<p>بند «پ» ماده (۳۵)</p>	<p>۳</p>
<p>در سال ۱۳۹۹، «دستورالعمل اجرایی بند «ح» ماده (۳۵) قانون برنامه ششم و بند «ج» تبصره «۸» قانون بودجه سال ۱۳۹۹ در خصوص تسهیل و ایجاد وحدت رویه در فرایند تأمین تسهیلات مورد نیاز برای خرید و نصب کنتورهای حجمی و هوشمند چاه‌های آب کشاورزی» از سوی وزیر نیرو به معاونت‌های وزارت نیرو و شرکت مدیریت منابع آب ایران ابلاغ شده و سپس از طریق شرکت مدیریت منابع آب ایران به شرکت‌های آب منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان ابلاغ شده است.</p>	<p>در راستای بند «و» تبصره «۸» قانون بودجه سال ۱۳۹۸، شرکت مدیریت منابع آب ایران تفاهم‌نامه‌ای را با بانک کشاورزی مبادله کرد که براساس آن، بانک مذکور همکاری لازم را جهت عاملیت به‌کارگیری این وجوه اداره شده، معمول خواهد داشت. به‌دلیل عدم تخصیص اعتبار طرح‌های تعادل‌بخشی و تغذیه مصنوعی به‌صورت نقدی (بخش قابل توجهی از اعتبارات طرح‌های عمرانی به‌صورت اسناد خزانه اسلامی و اوراق مالی مدت‌دار است) و عدم منابع مالی کافی از محل منابع داخلی شرکت‌های بخش آب و نیز تأمین مالی برای پیشبرد اقدام‌های دیگر مندرج در موافقتنامه طرح‌های مورد اشاره، امکان عملیاتی شدن بند</p>	<p>در سال ۱۳۹۷ نیز هیچ بند قانونی مرتبط با این موضوع در قانون بودجه لحاظ نشده و از طریق وجوه اداره شده نیز اقدامی صورت نگرفت.</p>	<p>طبق بند «الف» تبصره «۸» قانون بودجه سال ۱۳۹۶، مقرر شد شرکت‌های آب منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان، از محل اعتبارات طرح‌های تعادل‌بخشی و تغذیه مصنوعی خود به‌طور مستقیم نسبت به تأمین مالی هزینه‌های تهیه و نصب کنتورهای حجمی اقدام کنند.</p>	<p>نصب کنتور هوشمند و حجمی آب با اعطای تسهیلات از وجوه اداره شده روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری تا پایان اجرای قانون برنامه</p>	<p>بند «ح» ماده (۳۵)</p>	<p>۴</p>

عملکرد اقدامات انجام شده در سال‌های مختلف				متن مستند قانونی	استناد در برنامه (جزء، بند و ماده قانونی)	ردیف
سال ۱۳۹۹	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۶			
	«و» تبصره «۸» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ فراهم نشده است.					
افتتاح ۷ سد ملی با حجم مخزن ۲۵۵ و آب قابل تنظیم سالیانه ۲۰۶ م.م.م تا پایان آذر ماه سال ۱۳۹۹ عملیاتی شده است.	افتتاح ۵ سد ملی با حجم مخزن ۱۳۸ و آب قابل تنظیم سالیانه ۱۱۷ م.م.م	افتتاح ۶ سد ملی با حجم مخزن ۵۳۷ و آب قابل تنظیم سالیانه ۸۹۸ م.م.م	افتتاح ۹ سد ملی با حجم مخزن ۵۴۵ و آب قابل تنظیم سالیانه ۴۳۵ م.م.م	استفاده از آب استحصالی سدها، با اولویت تأمین آب شرب مورد نیاز در حوضه آبریز محل استقرار سد	بند «خ» ماده (۳۵)	۵
در دوره‌های مختلف زمانی و با توجه به شرایط بارش و تعاریف سال‌های تر و خشک و نظر به منابع آب در دسترس، تأمین حقابه کشاورزان متناسباً صورت می‌گیرد. بدیهی است تأمین حقابه از سایر منابع آبی مثل چشمه‌ها و قنوات براساس نظام بهره‌برداری و اسناد مرتبط است.				تأمین حقابه کشاورزان از رودخانه‌ها، چشمه‌ها و قنات‌ها از آب سدهای احداثی بر این رودخانه‌ها، قنات‌ها و چشمه‌ها	بند «د» ماده (۳۵)	۶
موضوع تدوین الگوی کشت در جلسات مختلف هماهنگی بین وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی و نیز شورای عالی آب مطرح شده است ولی تا به حال پیشرفت اجرایی ملموسی نداشته است.				دولت موظف است تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه طرح الگوی کشت را برای همه نقاط کشور تعریف کرده و طی سال‌های اجرای این قانون به مورد اجرا گذارد. وزارت نیرو موظف است تخصیص آب را مطابق طرح الگوی کشت در اختیار کشاورزان قرار دهد.	بند «ر» ماده (۳۵)	۷

جدول ۲. عملکرد اهداف کمی قانون برنامه ششم توسعه - بخش آب

عنوان فصل	عنوان شاخص (هدف کمی یا ...)	واحد اندازه گیری	*میزان شاخص مصوب طی سال های ارزیابی برنامه				عملکرد سال					
			۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	جمع	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	
فصل آب	ظرفیت آب قابل تنظیم سدهای مرزی و غیرمرزی	میلیون مترمکعب	۱۳۹۰	۴۴۶	۷۰۰	۱۰۴۶	۳۵۸۲	۴۳۵	۸۹۷	۱۱۷	۲۰۶	۱۶۵۵
	حجم مخزن سدها	میلیون مترمکعب	۴۹۶	۵۱۷	۱۶۴۵	۵۶۸	۳۲۲۶	۵۴۶	۵۳۷	۱۳۸,۱	۲۵۵	۱۴۷۶,۱
	احداث شبکه های آبیاری و زهکشی اصلی	هکتار	۶۵۴۰۴	۷۴۷۵۴	۸۸۰۰	۹۰۰۰	۱۵۷۹۵۸	۶۶۷۲۳	۵۱۹۱۰	۴۵۹۲	۳۴۰۰	۱۲۶۶۲۵
	پرو و مسلوب المنفعه کردن چاه های غیرمجاز	حلقه	۱۵۰۰۰	۱۷۰۱۵	۱۰۵۰۰	۱۰۵۰۰	۵۳۰۱۵	۵۹۱۹۳	۷۲۴۹۶	۸۲۰۲۹	۵۹۷۲	۲۱۹۶۸۹
	تعداد بخشی منابع آب زیرزمینی «کنترل، نظارت و مسلوب المنفعه کردن چاه های آب فاقد پروانه بهره برداری مضر به مصالح عمومی، جلوگیری از اضافه برداشت چاه های مجاز و تعدیل پروانه های بهره برداری کشاورزی»	میلیون مترمکعب	۲۵۸۵	۳۰۰۰	۲۳۹۹	۱۴۶۴	۲۰۰۹۶	۵۸۲	۶۰۱	۴۱۹,۵	۱۸۰	۱۷۸۲,۵
نصب کنتور هوشمند	دستگاه	۷۰۹۸	۱۴۰۰۰۰	۱۸۷۵۶۳	۳۵۰۰۰	۳۶۹۶۶۱	۴۲۱۵	۶۳۴۳	۷۷۶۶	۴۷۸۷	۲۳۱۱۱	

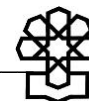
۲. عملکرد اعتبارات بخش آب در ۸ ماهه اول سال ۱۳۹۹

جدول ۳ عملکرد اعتبارات برنامه‌های مختلف فصول منابع آب و آب و فاضلاب را در ۸ ماه اول سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد. براساس ارقام این جدول عملکرد اعتباری برنامه‌های مختلف فصل منابع آب و فصل آب و فاضلاب به ترتیب ۷۷ و ۶۱ درصد بوده است. درصد عملکرد اعتباری برای کل بخش آب نیز ۷۲ درصد است. کمترین عملکرد اعتباری برای برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل و بیشترین آن نیز برای برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک بوده است. ارقام مذکور حاکی از عملکرد بودجه‌ای نسبتاً مناسب بخش آب در سال ۱۳۹۹ است.

همان‌طور که ارقام این جدول نشان می‌دهد، اعتبارات مربوط به برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک، برنامه آبرسانی، برنامه سد و شبکه آبیاری و زهکشی در ۸ ماه اول سال ۱۳۹۹ از عملکرد بودجه‌ای بسیار مناسبی برخوردار بوده‌اند. در مورد برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک عملکرد بودجه‌ای فراتر از میزان مصوب بوده است (۱۰۲ درصد). علت اصلی تخصیص بودجه‌های مناسب برای برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک، در حجم وسیع پروژه‌های معطل مانده در این بخش است که با اعتبارات تخصیص یافته از صندوق توسعه ملی شروع شده‌اند و در برخی موارد به اتمام نرسیده‌اند. عملکرد بودجه‌ای به نسبت پایین‌تر برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب و برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل با توجه به اهمیت این برنامه‌ها در ارتقای بهره‌وری و همچنین کاهش خسارات سیل‌های احتمالی باید مورد توجه قرار گیرد.

جدول ۳. عملکرد اعتبارات برنامه‌های مختلف بخش آب در ۸ ماه اول سال ۱۳۹۹ (میلیون ریال)

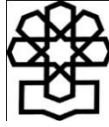
برنامه	مصوب ۱۳۹۹	عملکرد ۱۳۹۹ - نقدی	عملکرد ۱۳۹۹ - اسناد خزانه اسلامی بند «ه» تبصره «۵»	جمع عملکرد ۱۳۹۹	درصد عملکرد ۱۳۹۹
برنامه آبرسانی	۱۷,۷۲۴,۸۶۱	۶,۱۵۰,۸۷۴	۸,۴۳۹,۴۹۷	۱۴,۵۹۰,۳۷۱	۸۲
برنامه سد و شبکه آبیاری و زهکشی	۱۷,۲۴۹,۷۴۱	۶,۶۷۹,۵۶۱	۶,۲۴۳,۳۳۸	۱۲,۹۲۲,۸۹۹	۷۵
برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۵,۳۹۵,۰۰۰	۱,۷۲۷,۳۸۰	۱,۰۴۹,۲۴۹	۲,۷۷۶,۶۲۹	۵۱
برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۳,۵۶۰,۰۰۰	۹۸۸,۹۷۴	۶۵۹,۹۵۲	۱,۶۴۸,۹۲۶	۴۶
برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک	۸,۲۹۰,۰۰۵	۵,۳۹۱,۱۷۰	۳,۰۸۱,۴۴۲	۸,۴۷۲,۶۱۲	۱۰۲

برنامه	مصوب ۱۳۹۹	عملکرد ۱۳۹۹- نقدی	عملکرد ۱۳۹۹- اسناد خزانه اسلامی بند «ه» تبصره «۵»	جمع عملکرد ۱۳۹۹	درصد عملکرد ۱۳۹۹
جمع فصل منابع آب	۵۲,۲۱۹,۶۰۷	۲۰,۹۳۷,۹۵۹	۱۹,۴۷۳,۴۷۸	۴۰,۴۱۱,۴۳۷	۷۷
برنامه پژوهش‌های کاربردی در حوزه آب	۳۹۵,۰۰۰	۱۵۱,۴۳۹	۶۲,۱۰۱	۲۱۳,۵۴۰	۵۴
از فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۳۹۵,۰۰۰	۱۵۱,۴۳۹	۶۲,۱۰۱	۲۱۳,۵۴۰	۵۴
برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۱۴,۵۶۰,۴۰۰	۴,۳۰۱,۴۰۳	۴,۴۸۱,۶۰۰	۸,۷۸۳,۰۰۳	۶۰
برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۸,۴۹۱,۰۰۰	۳,۰۴۸,۶۸۸	۲,۱۷۴,۴۳۹	۵,۲۲۳,۱۲۷	۶۲
جمع فصل آب و فاضلاب	۲۳,۰۵۱,۴۰۰	۷,۳۵۰,۰۹۱	۶,۶۵۶,۰۳۹	۱۴,۰۰۶,۱۳۰	۶۱
جمع کل فصول مربوطه (بخش آب)	۷۵,۶۶۶,۰۰۷	۲۸,۴۳۹,۴۸۹	۲۶,۱۹۱,۶۱۸	۵۴,۶۳۱,۱۰۷	۷۲

منابع و مآخذ

۱. قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶).
۲. قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.
۳. گزارش بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۴۰. بودجه بخش آب، ۱۳۹۹، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات زیربنایی، شماره مسلسل: ۱۷۳۴۵.
۴. گزارش عملکرد بخش آب وزارت نیرو در زمینه احکام قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹، وزارت نیرو، دفتر برنامه‌ریزی، ۱۳۹۹.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۷۴۷۳

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی عملکرد دولت ۴. بخش آب

نام معاونت: مطالعات زیربنایی (گروه آب)

تهیه و تدوین کنندگان: مهدی مظاهری، نرجس عبدالمنافی

مدیر مطالعه: جمال محمدولی سامانی

ناظران علمی: امیررضا شاهانی، علیرضا رهایی

همکاران: —

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: شیوا امین اسکندری

واژه‌های کلیدی:

۱. برنامه ششم

۲. بخش آب

۳. عملکرد

۴. اعتبارات

۵. بودجه

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۱/۳۱